

JUBILEÁ

Životné jubileum PhDr. Etely Studeníkovej, CSc.

PhDr. Etela Studeníková, CSc., oslávila v marci 2016 významné životné jubileum. Táto uznávaná bádatelka a vysokoškolská pedagogička so širokým rozhľadom, kultivovaná dáma a čestný a ústretový človek, patrí k výrazným osobnostiam slovenskej archeológie a výskumu doby halštatskej a bronzovej posledných štyroch desaťročí.

Etela Studeníková, rod. Pincéšová, sa narodila 30. marca 1946 v Kráľovej nad Váhom. Odbor prehistória vyštudovala na Katedre prehistórie Filozofickej fakulty Univerzity Jana Evangelistu Purkyně v Brne. Pred štúdiom pracovala kratšiu dobu ako technik na archeologických výskumoch Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied. Na štúdium teda nastúpila s pomerne bohatými skúsenosťami. Počiatkové zaujatie problematikou moravskej maľovanej keramiky v nej bolo prevrstvené záujmom o obdobie

popolnicových polí a dobu halštatskú, ktoré sa stalo celoživotnou náplňou jej práce. Štúdium ukončila v roku 1970 diplomovou prácou s názvom Kultúrne prejavy kontaktov lužickej a stredodunajskej oblasti na strednom Považí. Uvedenej problematike sa podrobnejšie venovala vo svojej rovnomennej rigoróznjej práci (Brno 1972). Spracovala v nej materiál z doby popolnicových polí až doby halštatskej z výskumu Dariny Bialekovej v Pobedime-Hradištiach. Táto práca bola základom pre monografiu Osada z doby bronzovej v Pobedime (Bratislava 1983, v spolupráci s Jozefom Paulíkom). V roku 1987 získala vedecký titul kandidát vied za dizertačnú prácu Kultúrne kontakty juhozápadného Slovenska v dobe halštatskej (Bratislava – Nitra 1987).

V roku 1971 nastúpila na Archeologický ústav Slovenského národného múzea v Bratislave, ktorý

sa v roku 1988 transformoval na Archeologické múzeum SNM. Tu pôsobila až do roku 1996. Pri príležitosti reorganizácie SNM sa v roku 1988 stala riaditeľkou tohto čiastkového múzea. Aj tu sa od počiatku špecializovala na obdobie popolnicových polí a dobu halštatskú, s dôrazom na územie juhozápadného Slovenska. V rámci múzea sa podieľala na príprave viacerých výstav a expozícií, ako napr. „Archeologické výskumy Slovenského národného múzea v Bratislave v rokoch 1961–1985“ (1986–1988).

V čase jej pôsobenia v múzeu viedla množstvo terénnych výskumov hlavne v širšom okolí Bratislavy. Možno spomenúť opevnené výšinné sídlisko zo staršej a strednej doby bronzovej a doby železnej Unín-Zámčisko, polykultúrnu lokalitu v Zohore (eneolit, doba bronzová, laténska, rímska a včasný stredovek), ďalej výskumy nížinných osád o. i. z doby halštatskej na východnej periférii Bratislavy (Chorvátsky Grob-Triblavina, dnes kataster obce Bernolákovo, Ivanka pri Dunaji, Bratislava-Vajnory, Bratislava-Trnávka), či výskumy mohýl zo strednej a mladšej doby bronzovej a z doby halštatskej v Pustých Úľanoch, Janíkoch, Novej Dedinke a v Michale na Ostrove. Výsledky týchto výskumov sú dodnes nevyčerpatelným prameňom jej vedeckej práce. Tieto zistenia, ako aj výsledky jej ďalšej bádateľskej činnosti podrobnejšie vykreslili, či podstatnou mierou rozšírili poznanie o dobe bronzovej a halštatskej nielen na území juhozápadného Slovenska, ale aj v priestore širšej strednej Európy. Jej snaha o precízne zhodnotenie spracovávaného materiálu a skúmaných javov ju viedla k častým návštevám múzeí a ich depozitárov doma aj v zahraničí a k poznávaniu pamiatok z autopsie.

E. Studeníková sa podrobnejšie venuje predovšetkým medziregionálnym kultúrnym kontaktom a vplyvom, rôznym aspektom pohrebného rítu, halštatskému figurálnemu umeniu a niektorým javom sociálneho statusu. Je najlepšou odborníčkou na osídlenie Bratislavy a jej širšieho okolia v staršej dobe železnej. Pravidelne publikuje najmä v časopisoch vydávaných jej domovskými inštitúciami (Zborník SNM – História, Archeológia, neskôr aj Zborník FiF UK – Musaica), jej práce sa však objavujú aj v iných slovenských a českých periodikách, zborníkoch a v zborníkoch z medzinárodných vedeckých podujatí, zameraných na problematiku doby bronzovej a halštatskej. Zoznam jej publikačnej činnosti bude súčasťou pripravovaného čísla časopisu *Studia archaeologica Brunensia* k jej počte, ktoré vyjde začiatkom roku 2017.

Výrazná je aj jej redakčná a zostavovateľská činnosť. V rokoch 1987–1990 bola spoluzostavovateľkou Zborníka Slovenského národného múzea – História. Významnou mierou sa podieľala na vytvorení nového archeologického periodika, vydávaného jej vtedajšou domovskou inštitúciou pod názvom Zborník Slovenského národného múzea – Archeológia, ktorého prvé číslo vyšlo v roku 1991 (do tlače zadané v roku 1989). Neskôr, v čase jej pôsobenia na Katedre archeológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, iniciovala znovuoobnovenie vydávania zborníka *Musaica* (s víziou pravidelnosti), ktorého 25. číslo aj redigovala. Začiatkom 90. rokov bola spoluzostavovateľkou a spoluautorkou monografie o najstarších dejinách Bratislavy (1993). Tiež bola spoluzostavovateľkou Zborníka prác Ludmily Kraskovskej (1984) a zborníka na pamiatku Viery Němejcovej-Pavúkovej (2004).

Od roku 1996 až do odchodu do dôchodku v roku 2007 pôsobila na Katedre archeológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Viedla prednášky, semináre a záverečné práce s problematikou doby bronzovej, halštatskej a laténskej v priestore strednej Európy aj v celoeurópskom meradle. Prednášala tiež o vývoji ľudskej spoločnosti od praveku po včasný stredovek „Pravek Európy“ študentom prvých ročníkov archeológie a histórie, kvôli čomu sa intenzívne zaujímal nielen o novinky z oblasti jej špecializácie, ale z celého obdobia, ktoré prednášala, počnúc najstaršími dokladmi o vývoji človeka. Ako vyučujúca bola mimoriadne erudovaná a dobre pripravená, zároveň ľudská a trpezlivá, verila v schopnosti študentov, ktorí sa o štúdium úprimne zaujímali a podporovala ich. O predmetných témach rozprávala s oduševnením, ktoré prechádzalo aj na nás, jej študentov, nadšencov doby bronzovej a železnej. Svedčí o tom väčšie množstvo záverečných prác z obdobia, na ktoré sa špecializovala, a najmä zaujímavé a inšpiratívne témy, ktoré pre diplomantov a *de facto* aj jednu doktorandku navrhla. Za mnohých jej študentov môžem povedať, že na jej prednášky, semináre a pôsobenie na katedre radi spomíname a viacerých z nás priťahla k tomu, aby sme sa archeológii venovali aj po skončení štúdia.

Milá pani doktorka, v mene Vašich bývalých študentov i v mene archeologickej obce Vám do ďalších rokov želim všetko dobré, hlavne pevné zdravie, spokojnosť, radosť z rodiny, z drobných krás každého dňa a ešte veľa tvorivých síl pri odkrývaní minulosti širšej strednej Európy a jej obyvateľov.¹

Petra Kmeťová

¹ Za poskytnutie fotografie ďakujem pánovi Jakubovi Dvořákovi.